

DEMONSTRAATIOVIDEOT TOISTOTULKKAUKSESTA

Havainnollistamisvideoita toistotulkkauksen eri menetelmistä
tulkattaessa kuurosokeille.

Elise Moislahti ja Annina Mäkilä
Opinnäytetyö, kevät 2017
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus
Tulkki (AMK)

TIIVISTELMÄ

Moislahti, Elise & Mäkilä, Annina. Demonstraatiovideot toistotulkkauksesta. Havainnollistamisvideoita toistotulkkauksen eri menetelmistä kuurosokeille. Kevät 2017, 44 s., 4 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus, tulkki (AMK).

Tämä opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä Tulkkitoiminnan Yhteistyöryhmän toistotulkkaustryöryhmän toimeksiannosta. Tehtävänä oli tuottaa demonstraatiovideoita, jotka havainnollistavat toistotulkkauksen menetelmien eroa kielensisäisenä tulkkauksena verrattuna kielen väliseen tulkkaukseen. Tavoitteena oli selvittää, mitä kaikkea toistotulkkaukseen kuuluu, miksi se on tärkeä tulkkauksen muoto erityisesti kuurosokeille asiakkaille ja miksi se olisi hyvä lisätä laajemmassa muodossa Kelan hyväksyttävien tulkkausmenetelmien listaan.

Videoita tuotettiin neljä kappaletta ja ne kuvattiin yhteistyössä eri tulkkausalan yritysten kanssa. Jokaisessa videossa on esiteltynä eri toistotulkkauksen metodi ja jokaisessa videossa on käytetty eri kieltä. Videoiden aiheet eli tulkkausmenetelmät ja kielet saatiin Tulkkitoiminnan Yhteistyöryhmän toistotulkkaustryöryhmältä. Ryhmällä oli selkeä kuva siitä, mitä videoiden haluttiin viestivän. Toistotulkkausmenetelmät olivat kirjoitustulkkaukset, viittomakielen toisto ja puheentoisto. Käytetyt kielet olivat suomalainen ja amerikkalainen viittomakieli, puhuttu suomi ja englanti.

Valmiit videot luovutettiin tilaajalle julkaisua ja käyttöä varten.

Asiasanat: demonstraatiovideo, Kela, kirjoitustulkkaukset, kuulonäkövammaisuus, kuurosokeus, toistotulkkaukset, tulkkaus, puheentoisto

ABSTRACT

Moislahti, Elise & Mäkilä, Annina.

Demonstrative videos about repeating interpreting. These videos illustrate different repeating interpreting methods when interpreting to person with deaf-blindness.

44 p., 4 appendices. Language: Finnish, Spring 2017.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Sign Language and Interpreting. Degree: Interpreter.

This functional thesis was commissioned (autumn 2016) by Toistotulkkaustyöryhmä, which is small work group appointed by Tulkkitoiminnan Yhteistyöryhmä (TTYR). The aim of the thesis was to produce demonstrative videos to illustrate what repeating interpreting means, what different variations there are, why it is significant to persons with deaf-blindness and why Kela should add more variations of it to their approved interpreting methods -list.

Repeating interpreting is a hypernym that contains variations of intralingual interpreting. Variations that were used in the functional part of the study were speech-to-text interpreting, sign repetition and speech repetition. Languages that were used in interpretations were Finnish, English, the Finnish Sign Language and the American Sign Language. The themes for the videos were provided by Toistotulkkaustyöryhmä. They were very precise as to what the videos should contain and what information they should relay to the viewer. The demonstration videos were filmed in collaboration with various interpreting companies to achieve authentic interpreting situations.

Final versions of the four demonstration videos were presented and handed over to Toistotulkkaustyöryhmä for publication.

Keywords: deaf-blind, demonstrative video, interpreting, Kela, repeating interpreting, speech-to-text interpreting, speech repeating

SELKOKIELINEN TIIVISTELMÄ

DIAKONIA-AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutus: Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus, tulkki (AMK)

Tekijät: Moislahti, Elise ja Mäkilä, Annina

Opinnäytetyön nimi: Demonstraatiovideot toistotulkkauksesta.

Havainnollistamisvideoita toistotulkkauksen

eri menetelmistä kuurosokeille.

Vuosi: 2017

Sivumäärä: 44

Liitteiden lukumäärä: 4

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä videoita toistotulkkauksesta.

Tulkkitoiminnan Yhteistyöryhmä tilasi videot.

Videoita tehtiin yhteensä neljä.

Videoissa esitettiin mitä toistotulkkauks tarkoittaa.

Toistotulkkauksessa tulkki toistaa kaiken
mitä puhuja sanoo tai viitto.

Toistotulkkaukselta käyttävät
kuurosokeat ja huonokuuloiset ihmiset.

Kuurosokea tarkoittaa ihmistä,
joka ei näe ja kuule normaalisti.

Huonokuuloisen tarkoittaa ihmistä,
joka ei kuule normaalisti.

Videoissa näytettiin miksi toistotulkkauks
on tärkeää kuurosokeille.

Videoissa käytettiin eri kieliä ja tulkkauks tapoja.

Kielinä olivat suomen kieli, englannin kieli,
suomalainen viittomakieli ja amerikkalainen viittomakieli.

Suomalainen viittomakieli on viittomakieli,
jota käytetään Suomessa.

Amerikkalainen viittomakieli on viittomakieli,
jota käytetään Amerikassa.

Tulkkaustapoina oli kirjoitustulkkaukset ja puheentoisto.

Kirjoitustulkkaukset tarkoittaa sitä,
kun tulkkki kirjoittaa tietokoneelle sen
mitä puhuja puhuu.

Puheentoisto tarkoittaa,
että tulkkki toistaa kaiken
mitä on puhuttu asiakkaalle.

Valmiit videot annettiin
Tulkkitoiminnan Yhteistyöryhmälle.
Tulkkitoiminnan Yhteistyöryhmä
lähettää videot Kelalle.

Asiasanat: demonstraatiovideo, Kela, kirjoitustulkkaukset, kuulonäkövammaisuus,
kuurosoikeus, toistotulkkaukset, tulkkaukset, puheentoisto

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 OPINNÄYTETYÖN JA DEMONSTRAATIOVIDEOIDEN LÄHTÖKOHDAT	9
2.1 Videoiden tavoitteet.....	9
2.2 Yhteistyötahot.....	12
3 TOISTOTULKKAUS, TULKKAUSMENETELMÄ MUIDEN JOUKOSSA	15
3.1 Kuurosokeus ja kuulonäkövammaisuus	15
3.2 Kuurosokeiden kommunikaatio ja tulkkausmenetelmät.....	17
3.3 Suomalainen viittomakieli ja amerikkalainen viittomakieli.....	20
3.4 Kelan tulkkauspalvelut ja tulkkirinki	20
4 DEMONSTRAATIOVIDEOIDEN TUOTTAMINEN	23
4.1 Videoiden käsikirjoittaminen.....	23
4.2 Videoiden kuvaus	25
4.3 Videoiden editointi ja koonti.....	26
4.4 Videoiden julkaisu	30
5 LOPPUPOHDINTA	31
LÄHTEET.....	33
LIITEET	37
LIITE 1: Kirjoitustulkkausvideon käsikirjoitus.....	37
LIITE 2: SVK–SVK-videon käsikirjoitus	39
LIITE 3: ASL–ASL-videon käsikirjoitus	41
LIITE 4: Puheentoistotulkkausvideon käsikirjoitus.....	43

1 JOHDANTO

Oikeus tulkkauspalveluihin on määritelty vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelulaissa. Samassa laissa määritellään myös, että Kansaneläkelaitos, Kela, on velvoitettu järjestämään tulkkauspalvelu kokonaistaloudellisesti edullisimmalla tavalla. Tämän Kela toteuttaa kilpailuttamalla palveluntuottajat eli tulkausta tuottavat yritykset. (Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta 2010.) Uusin kilpailutuskausi alkaa 1.1.2018, ja tällä hetkellä käydään keskusteluita kilpailutuksen asetteluista. Tulevalla kilpailutuskaudella hankittavia tulkkauspalveluita ovat suomalaisella ja suomenruotsalaisella viittomakielellä, suomen tai ruotsin mukaan viitotulla puheella, kirjoitustulkkauksella sekä muilla kuulo- ja kuulonäkövammaisten tulkkauksessa käytettävillä kommunikointimenetelmillä tuotetut tulkkaukset. (HILMA 2016.) Kuurosokeat ja heidän tulkkinsa ovat kuitenkin huomanneet puutteita tällä hetkellä tarjotuissa tulkkausmenetelmissä (Tulkkitoiminnan Yhteistyöryhmä 2016).

Kuurosokeille yksi tärkeimmistä tulkkausmenetelmistä on toistotulkkaus eri muodoissaan. Kela ei ole kuitenkaan hyväksynyt toistotulkkausmenetelmiksi kuin kirjoitustulkkauksen, puheentoisto huuliolla, puheentoisto huuliolla ja selkeällä puheella sekä puheentoisto selkeällä puheella näyttäen samalla sanan alkukirjaimen sormiaakkosilla (Kela 2015a). Tulkit ja asiakkaat toivovatkin, että uudessa kilpailutuksessa toistotulkkaus käsitte laajennettaisiin käsittämään myös muita menetelmiä, kuten viittomisen toiston eri viittomakielillä. Mikäli Kela mahdollistaisi toistotulkkauksen myös muilla kielillä, voisi esimerkiksi amerikkalaista viittomakieltä taitava kuurosokea henkilö ymmärtää tuotetun viestin ilman kielen kääntämistä. Tällöin kuurosokean asiakkaan tulkit toistotulkkaa alkuperäisen viestin asiakkaalle, esimerkiksi kapeaan näkökenttään sopivaksi ja oikealta etäisyydeltä. Tämä mahdollistaisi kuurosokeille heidän kielitaitonsa harjaannuttamisen, eikä kannustaisi tyytymään vain suomen kieleen tai suomalaiseen viittomakieleen, varsinkin, jos kuurosokealla henkilöllä on halua oppia muita kieliä. (Facebook 2016.) Samoin voi ajatella myös puheentoistosta. Mikäli kuurosokea henkilö ymmärtää englantia, mutta ympäristön hälinän vuoksi tarvitsee tulkkia toistamaan

alkuperäisen lähteen tuotoksen, viestiä ei tarvitsisi kääntää, vaan hänelle riittäisi tulkki, joka toistotulkkaa alkuperäistä lähdettä.

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli tuottaa havainnollistamisvideoita toistotulkkauksesta kuurosokeille. Videoiden tavoitteena on saada Kela ja tulkit ymmärtämään paremmin toisiaan. Eli videoiden tarkoituksena on esitellä, mitä toistotulkkaus tarkoittaa, mitä eri muotoja se voi kattaa ja miksi se on tärkeää kuurosokeille asiakkaille. Tavoitteena on lisätä vieraiden kielten toistotulkkaus tulkkausmenetelmälistaan jo ensi kilpailutuskaudella tai mahdollisesti myöhemmin tulevaisuudessa. Idean videoiden tuottamiseen saimme Tulkkitoiminnan Yhteistyöryhmän toistotulkkaustryöryhmältä, joka toimi työmme tilaajana. Videoita tuotettiin neljä kappaletta, joissa jokaisessa esitellään oma tulkkausmenetelmänsä ja kielensä.

2 OPINNÄYTETYÖN JA DEMONSTRAATIOVIDEOIDEN LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyömme ja samalla demonstraatiovideoiden päätavoite oli esittää, mitä eri muotoja toistotulkkaukseen käsittää. Havainnollistamisvideoita tuotettiin toistotulkkaukstyöryhmän toiveesta neljä kappaletta, joista jokaisella videolla on oma tavoitteensa ja tulkkausmenetelmänsä. Tässä luvussa käsittelemme videoiden tavoitteita tarkemmin, syitä tulkkausmenetelmien valintaan ja yhteistyötahoja, jotka olivat mukana opinnäytetyön eri vaiheissa.

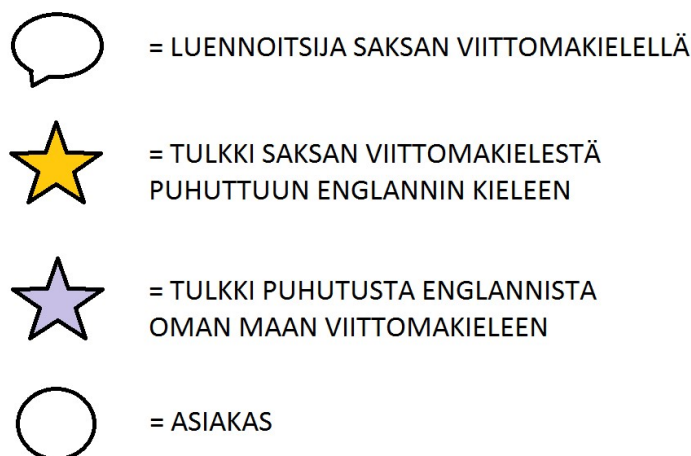
2.1 Videoiden tavoitteet

Toistotulkkaukseen on yksi kielensisäisen tulkkauksen muoto, ja se toimii yläkäsitteenä monelle eri tulkkausmenetelmälle. Kielensisäinen tulkkaus tarkoittaa, että tulkki välittää viestin asiakkaalle samalla kielellä kuin lähtöteksti tuotetaan, mutta eri metodilla. Viesti voidaan tuottaa myös samalla kielellä lähteen kanssa, mutta asiakkaalle helpommin ja paremmin ymmärrettävässä muodossa. (Mäki 2014, 43.) Esimerkiksi kuurosokealle asiakkaalle, jolla näkökenttä on kaventunut, tulkki voi toistotulkata viestin pienempään viittomatilaan ja asiakkaan näkökyvyn vaatimalla etäisyydeltä. Joissain tapauksissa viestintämetodi ei kuitenkaan vaihdu. Esimerkiksi puheentoistossa molemmat, lähde ja tulkki, puhuvat ja viesti toistuu sanasta sanaan samanlaisena.

Toistotulkkaukseen sekoitetaan usein reletulkkaukseen. Reletulkkaus tarkoittaa kuitenkin sitä, että tulkkaus tapahtuu kolmannen kielen eli välikielen kautta ja sitä käytetään erityisesti puhuttujen kielten tulkkauksessa, esimerkiksi isoissa konferensseissa, joissa kaikki tulkit eivät osaa kaikkia konferenssissa puhuttavia kieliä (Euroopan komissio 2012). Tällaisissa tilanteissa tulkki tulkkaa välikielen, joka on yleensä yleiskieli kuten englanti, avulla kohdekieleen (Ulkoasiainministeriö 2011). Esimerkiksi, jos alkuperäinen puhuja käyttää puhuessaan japania, ensimmäinen tulkki kääntää viestin japanista englanniksi. Tämän jälkeen seuraava tulkki kääntää viestin englannin kielestä asiakkaansa kielelle, esimerkiksi suomen kielelle.

Tässä tapauksessa tulkki käyttää tulkkeen tuottamiseen siis reletulkkausta eli tulkkausta välikielen avulla.

Viittomakielen reletulkkaukset toimii lähes samalla tavoin kuin puhuttujen kielten reletulkkaukset. Esimerkiksi luennolla, jossa kuuro luennoitsija luennoi saksan viittomakielellä, hänen viittomisensa voidaan kääntää puhutulle englannin kielelle. Tästä puhutusta englannin kielestä jokainen kuuleva tulkki kääntää sen oman maansa viittomakielelle tai vaihtoehtoisesti kansainväliselle viittomiselle. Tällaista reletulkkauksetjua, kuvio 1, käytetään esimerkiksi Kuurojen maailmanliiton kongresseissa. (Kati Huhtinen, henkilökohtainen tiedonanto 28.4.2017.)

KUVIO 1. Reletulkkauksetjua havainnollistava kuva

Ensimmäiseen videoon valittu tulkkauksetmenetelmä oli kirjoitustulkkaukset. Kirjoitustulkkaukset on yksi toistotulkkauksetn muodoista, sillä siinä tulkki toistaa alkuperäisen lähteen samalla kielellä eli kielensisäisesti, mutta kirjoitetussa muodossa. Videossa alkuperäinen lähde, luennoitsija, luennoi englannin kielellä ja tulkki kirjoittaa englanninkielisen tulkkeen tietokoneen näytölle asiakkaan luettavaksi.

Kela on hyväksynyt englanninkielisen kirjoitustulkkauksen, kunhan tulkilla on siihen pätevyys. Kela ei kuitenkaan ole tunnustanut toistotulkausta esimerkiksi puhutusta englannista puhuttuun englantiin. Eli vaikka kirjoitustulkausta saa tehdä englanniksi, puheentoistoa ei saa tehdä muilla kielillä kuin suomen ja ruotsin kielillä. Tuottamiemme demonstraatiovideoidemme päätavoite on lisätä toistotulkkausmenetelmiä laajemmassa skaalassa Kelan hyväksytyjen tulkkausmenetelmien listaan ja tämän vuoksi meidän mielestämme oli tärkeää tuoda videoissa esille tämä epäkohta.

Toisen videon tulkkausmenetelmä on viittomisen toisto ja käytetty viittomakieli oli suomalainen viittomakieli. Kuvattu tilanne on keskeltä viittomakielistä luentoa, jossa viittomakielinen luennoitsija viittoo suomalaista viittomakieltä. Tilanteessa on kaksi tulkkiä, joista toinen on peilitulkki. Peilitulkki kopioi luennoitsijan viestin eli viittoo sen identtisenä. Toinen tulkki toistaa peilitulkin viittoman viestin asiakkaalle, hänen kapeaan näkökenttäänsä sopivalla tavalla. Tästä toimintaketjusta on havainnollistava kuva kappaleen lopussa, kuvio 2. Idean peilitulkin käytöstä saimme käytyämme kuvaamassa videomateriaalia ASL-videoon Helsingissä Viiparon-toimistolla. Siellä saimme kuulla, että yleisin tapa, tulkatessa viittomakielestä viittomakieleen, on käyttää peilitulkkiä.

KUVIO 2. Peilitulkin toimintaa havainnollistava kuva

Viittomakielen toisto valittiin yhdeksi videoiden tulkkausmenetelmäksi, koska haluttiin esittää, että miten viittomisen toisto toimii samalla periaatteella kuin pu-

heentoisto. Tulkki toistaa viittoma viittomalta saman kuin alkuperäinen lähde tuottaa, mutta kieli ei ole puhuttu vaan viitottu. Kuurosokeille asiakkaille, jotka kommunikoivat viittomakielellä, viittomisen toisto on tärkeä tulkkausmuoto ja koska tulkkauksessa käytetty kieli on viittomakieli, tulkki voi olla kuuro. Kuurojen tulkkien käyttäminen oli yksi tulkkausmenetelmien valintaan vaikuttavista tekijöistä, sillä tavoitteenamme oli tuoda tietoisuuteen kuurojen tulkkien laajemmat käyttömahdollisuudet.

Kolmannessa videossa tulkkausmenetelmä on sama kuin toisessa videossa, viittomisen toisto, mutta kieli vaihtuu. Videossa käytetty viittomakieli oli amerikkalainen viittomakieli (ASL). Kielenä olisi voinut olla mikä tahansa muu viittomakieli kuin suomalainen, ruotsalainen tai suomenruotsalainen, sillä muut viittomakielet tai kansainvälinen viittominen eivät kuulu Kelan hyväksytyjen tulkkausmenetelmien listaan. Kielen valinnalla pyrimme viestimään, että toistotulkkausta voi tehdä myös muilla kielillä kuin vain Kelan tällä hetkellä hyväksymillä. Mikäli toistotulkkauksen kielivalikoimaa laajennettaisiin käsittämään myös muut kielet, kuurosokeat asiakkaat voisivat kehittää omia kielitaitojaan. Tulkkaustilanteissa tulkin ei tarvitsisi kääntää viestiä, vaan vain toistotulkata vieraskielinen viesti samanlaisena asiakkaalle ja ymmärtäminen olisi asiakkaan vastuulla. Halusimme myös tässä videossa esiintyvän tulkin olevan kuuro, sillä tässä videossa oli sama lisätavoite kuin myös suomalaisen viittomakielen toisto -videossa, eli tuoda tietoisuuteen kuurojen tulkkien laajemmat käyttömahdollisuudet.

Neljännessä videossa tulkkausmenetelmä ja asiakas poikkesivat merkittävästi aikaisemmista. Valittu menetelmä oli puheentoisto puhutulla suomella ja tilanne asiointitilanne. Menetelmä valittiin, koska haluttiin esitellä monipuolisesti kaikkia mahdollisia toistotulkkausmenetelmiä, joita käytetään kuurosokeiden asiakkaiden kanssa.

2.2 Yhteistyötahot

Videoiden teossa meillä on ollut mukana muutamia eri yhteistyötahoja. Nämä ovat Tulkkitoiminnan Yhteistyöryhmä (TTYR), Diakonia-ammattikorkeakoulu oy

(Diak) sekä tulkkauspalveluntuottajat DiakOppi, joka on Diakin omistuksessa, VI-PARO ja Jaanakos (Jaana Koski-Vähälä). Tässä luvussa esittelemme nämä kaikki tahot.

Työn tilaajana oli Tulkkitoiminnan Yhteistyöryhmän muodostama toistotulkkaustryöryhmä. TTYR koostuu eri järjestöjen valitsemista edustajista. TTYR:n jäseniä ovat Suomen Kuurosokeat ry, Kuurojen Liitto ry, Kuuloliitto ry, Svenska hörsselförbundet rf, Suomen Viittomakielen Tulkit ry, Suomen kirjoitustulkit ry, Viittomakielialan Tulkkauspalvelun Tuottajat ry (TUPA), Kuulovammaisten Lasten Vanhempien Liitto ry, Kuurojen Palvelusäätiö sekä tulkkeja kouluttavat ammattikorkeakoulut (Diakonia-ammattikorkeakoulu ja Humanistinen ammattikorkeakoulu). Yhteistyöryhmän päätavoitteena on tulkkipalvelun kehittäminen. Tavoitteen toteuttamiseksi ryhmä toimii viittomakielen tulkkausalaaan liittyvän keskustelun ja tiedonvaihdon välikätenä ja antaa myös tulkkipalvelua koskevia lausuntoja ja suosituksia. Näiden lisäksi ryhmä ylläpiti vuoteen 2015 asti tulkkirekisteriä, jossa oli listattuna kaikki koulutetut ja pätevät viittomakielentulkit. Tulkkirekisteri lakkautettiin 2015. Tällä hetkellä TTYR:n puheenjohtajana toimii Kuurojen Liiton erityisasiantuntija Marika Rönning. (Suomen viittomakielen tulkit ry i.a; Facebook i.a.a.)

DiakOppi on perustettu vuonna 2010. Se on Diakonia-ammattikorkeakoulu oy:n omistuksessa oleva opetustulkkikeskus. Sen toimintaperiaatteena on tarjota laadukasta tulkkausta ja käytännön harjoittelumahdollisuuksia opiskelijoille. Lisäksi DiakOppin kautta tulevat tilaukset ovat lehtoreille mahdollisuus pysyä ajan tasalla tulkkausalalla tapahtuvista muutoksista. Tulkkauksia toteutetaan paritulkkausena ja parin muodostavat opiskelija ja lehtori, jolloin lehtori toimii myös ohjaajana. Tulkkeja on tällä hetkellä kahdeksan. DiakOppin tulkkien työkielinä ovat suomalainen viittomakieli, suomenruotsalainen viittomakieli, kansainvälinen viittominen, suomi, ruotsi ja englanti. Näiden lisäksi DiakOppi tuottaa taktiili- ja kirjoitustulkkauksia sekä tulkkauksia puhevammaisille eri kommunikaatiomenetelmillä. Tulkkauksen lisäksi DiakOppi tuottaa myös viittomaopetuksia. (DiakOppi i.a.) DiakOppin henkilöstöstä videoissa mukana olivat Kati Huhtinen tulkkina ja luennoitsijana sekä Ulla Niittyinperä kirjoitustulkkina. Diakonia-ammattikorkeakoulun henkilöstöstä mukana olivat viittomakielen lehtorit Mari Virtanen tulkkina ja Tiina Saarijärvi-Kivelä luennoitsijana.

VIPARO, Viittomakieliset Palvelut Aro Oy, on vuonna 2006 perustettu tulkkausalan yritys. Perustajana toimi Markus Aro. Tällä hetkellä Viparo toimii Helsingissä, Turussa, Lahdessa, Jyväskylässä sekä Tampereella. Toimistot sijaitsevat Helsingissä ja Turussa. Yritys tuottaa tulkkauksen lisäksi käännöspalveluita, viittomakielen opetusta, kielentarkistusta ja konsultointia ympäri Suomea. Viparon tulkkien työkielinä ovat suomalainen, amerikkalainen ja ruotsalainen viittomakieli, kansainvälinen viittominen sekä suomen, englannin ja ruotsin kielet. (Facebook i.a.b.) ASL-videoissa tulkkeina olivat Tarja Sandholm ja Tomas Uusimäki sekä alkuperäisenä lähteenä Markus Aro.

Jaanakos on Jaana Koski-Vähälän perustama toiminimi, joka aloitti toimintansa vuonna 2006. Koski-Vähälä on yrityksensä ainoa työntekijä. Yritys toimii Kelan palveluntuottajana ja tuottaa viittomakielialan tulkkauspalveluita kuurosokeille, kuuroutuneille, huonokuuloisille ja kuuroille. Tämän lisäksi Koski-Vähälä tarjoaa viittomakielen, viitotun puheen ja tukiviittomien opetuksia kunnille. (Jaana Koski-Vähälä, henkilökohtainen tiedonanto 27.3.2017.) Koski-Vähälä on mukana puheentoistovideossa tulkkina.

Videoiden kuvauspaikkana toimi pääosin toimitilahotelli Old Mill, jonka tiloissa myös Diakonia-ammattikorkeakoulun Turun toimipiste sijaitsee. Old Millin aulapalvelusta ja kokoustilavarauksista sekä ravintolapalvelusta vastaa Sodexo Oy. (Old Mill i.a.) Puheentoistovideo on kuvattu Old Millin aulan infotiskillä ja videolla esiintyy Sodexon henkilökunnasta asiakaspalvelija Katja Roms.

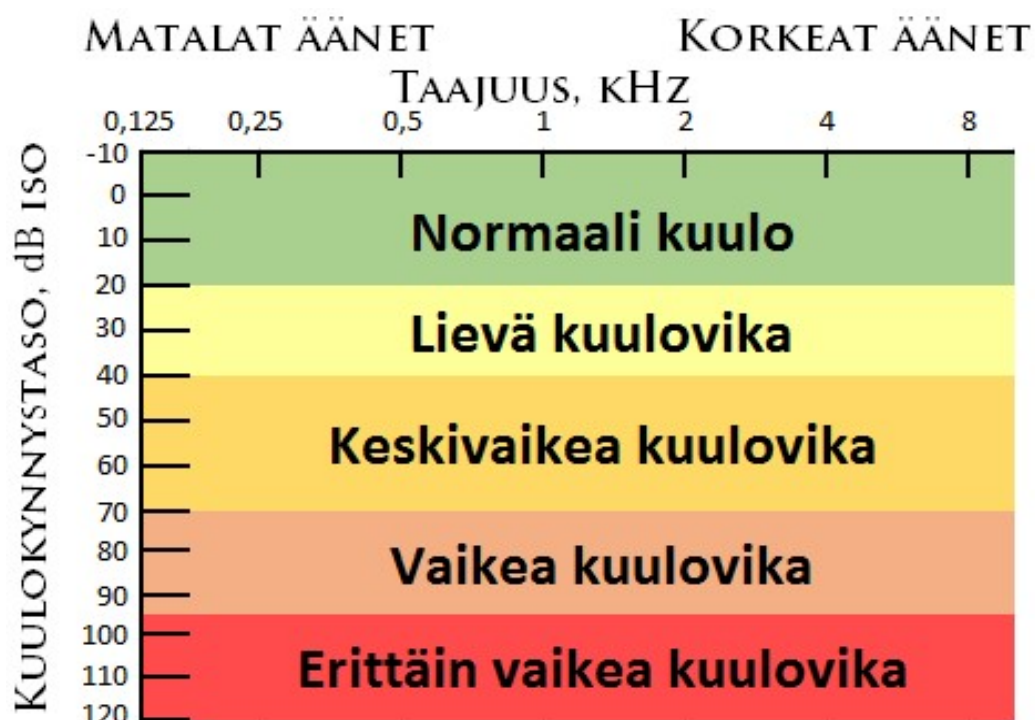
3 TOISTOTULKKAUS, TULKKAUSMENETELMÄ MUIDEN JOUKOSSA

Toistotulkkaukseen liittyy monia tärkeitä käsitteitä, jotka ymmärtämällä pääsee paremmin sisälle aiheeseen. Tässä luvussa käsittelemme opinnäytetyöhömmen olennaisesti liittyviä käsitteitä. Toistotulkkauksen lisäksi avaamme myös seuraavat käsitteet: kuurosokeus, kuulonäkövammaisuus, tulkkauksen kuurosokeille, taktiiliviittominen, kuvailutulkkauksen, toistotulkkauksen, puheentoiston, kirjoitus-tulkkauksen, suomalaisen viittomakielen (SVK), amerikkalaisen viittomakielen (ASL), Kelan tulkkaukspalvelut ja tulkkirinki.

3.1 Kuurosokeus ja kuulonäkövammaisuus

Pohjoismaisen määritelmän mukaan kuurosokea on henkilö, jolla on vaikea-asteinen kuulon ja näön toimintarajoitteiden yhdistelmä (Suomen Kuurosokeat ry 2013). Toisin sanoen kuurosokeus on siis kahden pääaistin, eli kuulon ja näön, heikentymisen seuraus. Osa kuurosokeista henkilöistä voi olla täysin kuuroja ja sokeita, mutta käsite kuurosokea ei tarkoita, että henkilö olisi aina täysin kuuro ja sokea. Termi pitää sisällään myös vaikeasti kuulonäkövammaiset, eli henkilöt, joilla molemmat aisteista ovat heikentyneet merkittävästi kommunikoinnin ja ympäristössä toimimisen kannalta. Kuulonäkövammaisuuden vaikeusaste määritellään kuulon ja näön toimintakyvyn mukaan. (Lahtinen 2006, 183–184.)

Suomessa kuulovammaisuus on määritelty käyttämällä EU:n European Working Group on Genetics of Hearing Impairment -työryhmän luokitusta. Sen mukaan henkilö on kuulovammainen, mikäli kuulonalenema hänen paremmassa korvasaan on 20–40 dB. Jos kuulonalenema hänen paremmassa korvassaan on yli 70 dB, kyseessä on vaikea kuulovamma. (Laurén 2006, 199–200.) Kuviossa 3 on Kuuloavain.fi-sivustolla oleva kaavio kuulokynnyksistä. Taulukko havainnollistaa jo mainitut kuulovammaisuuden rajat. (Kuuloavain.fi i.a.a.)

KUVIO 3. Kuulotasojen kaavio (Kuuloavain.fi i.a.a)

Näkövammaisuuden määrittelyssä käytetty visus-arvo tarkoittaa näöntarkkuutta. Se on sovittu arvo ja kertoo silmän erotuskyvystä. Mikäli tämä luku on 0, henkilö on täysin sokea. Normaali näkö tarkkuus sijoittuu asteikolle 0,8–1,25. Visus-arvoa ei pidä sekoittaa silmälasien voimakkuusarvoon, joka puolestaan kertoo taittovirheen määrästä. Silmälasien voimakkuuden perusteella ei siis pystytä kertomaan henkilön näöntarkkuutta. Visus-arvo voi kuitenkin antaa viitteitä silmälasien voimakkuudesta. (Piilolinssioptikko, 2014.)

Näkövammaisuus todetaan henkilöllä, mikäli hänen paremman silmän näkö tarkkuus on visus-arvona heikompi kuin 0,3 silmälasien avulla. Eli hän ei pysty erottamaan E-taulusta edes muutamaa isointa kirjainta. Jos näkö tarkkuus on visus-arvona lasien kanssa huonompi kuin 0,05 tai näkökentän halkaisija on alle 20 astetta, määritellään henkilö sokeaksi. Henkilö määritellään näkövammaiseksi myös silloin, mikäli toiminnallinen näkökyky on jostain muusta syystä vastaavalla tavalla heikentynyt, esimerkiksi näkö on sumentunut. Henkilö ei kuitenkaan ole näkövammaisen, jos hänen toisessa silmässään on normaali näkö tarkkuus tai näkö korjaantuu silmälasien avulla. (Näkövammaisten Liitto ry 2013; Näkövammaisten Liitto i.a.)

Eriasteiset näkö- ja kuulovammat muodostavat siis yhdessä kuulonäkövamma. Kuulonäkövamma tai kuurosokeus voi ilmetä synnynnäisenä tai vasta myöhemmällä iällä. Synnynnäinen kuurosokeus tarkoittaa, että lapsi on ollut syntymästään asti kuurosokea tai kuurosokeutunut ennen kielenkehitystä. Kuurosokeutumisesta puhutaan, kun kuulon ja näön merkittävä heikkeneminen on tapahtunut kielen kehityksen jälkeen. Kuulon ja näön menetys voi johtua erilaisista sairauksista, ikääntymisestä, tapaturmista tai harvinaisista oireyhtymistä. (Suomen Kuurosokeat ry 2014.)

Suomessa yleisin kuurosokeuden aiheuttaja on Usherin oireyhtymä. Se on peit-tyvästi perinnöllinen, eli henkilö voi kantaa sitä, vaikka ei itse sairastaisikaan oi-reyhtymää. (Kuuloavain.fi i.a.b.) Oireyhtymään liittyy sisäkorvaperäinen kuulo-vamma sekä silmän verkkokalvon rappeutuma, retinitis pigmentosa, joka aiheut-taa etenevää näköaistin heikkenemistä. Kuulovammat voivat ilmetä eriasteisina. Näiden kahden vaurion lisäksi Usher voi aiheuttaa myös tasapainohäiriöitä. Nä-kövaikeudet alkavat yleensä hämäränäön heikentymisenä sekä vaikeutumisenä sopeutua valaistusolosuhteiden muutoksiin. Verkkokalvon rappeutumisen etene-misen myötä näkökenttä muuttuu ajan saatossa putkimaiseksi. Usher jaetaan yleensä kolmeen päätyyppiin, joista Usher III on yleisin esiintymismuoto Suo-messa. Siinä kuulovamma on aluksi lievä, mutta vaikeutuu nopeasti nuoruu-dessa. Näkömuutokset voivat alkaa jo lapsuudessa, mutta ilmenevät viimeistään murrosiässä. (Kuuloavain.fi i.a.b; Sankila 2011, 8-9.)

3.2 Kuurosokeiden kommunikaatio ja tulkkausmenetelmät

Kaiken asteiset kuulonäkövamma yhdistelmät aiheuttavat suuria vaikeuksia kommunikaatiossa (Suomen Kuurosokeat ry 2013). Tämän vuoksi tulkkaus koos-tuu kolmesta osa-alueesta, joita voidaan käyttää yhtäaikaisesti tai erikseen. Nämä ovat yhdeltä kieleltä toiselle kielelle kääntäminen, viestin toistaminen kie-lensisäisesti eri kommunikaatiomenetelmin sekä kuvailu ja opastaminen. Nämä osa-alueet huomioon ottaen kuurosokeille tulkkaus käsittää monia erilaisia tulk-kausmenetelmiä, esimerkiksi taktiili- ja kuvailutulkkauksen. (Lahtinen 2006, 184–185.) Kommunikaatiomenetelmän valinta riippuu suuresti siitä, milloin ja miten

vastaanottavan asiakkaan kuulo ja näkö ovat heikentyneet. Esimerkiksi jos asiakas on ollut syntymästään asti sokea, mutta hänen kuulonsa on heikentynyt vasta myöhemmällä iällä, hän voi ottaa viestejä vastaan taktiilisti ja tuottaa itse viestinsä puheella. Taktiiliviittomisessa lähdeviesti tulkataan käyttäen apuna vastaanottajan tuntoaistia. Yleisimmin tämä tapahtuu viittomalla kädestä käteen. Kieli voi tässä menetelmässä pysyä samana tai vaihtua riippuen lähde- ja vastaanottokielistä. (Mesch 2004, 20.) Kuvailutulkkauksella pyritään välittämään asiakkaalle ympäristössä tapahtuvia asioita ja auttamaan tätä orientoitumaan ympäristöönsä. Kuvailua voidaan tehdä esimerkiksi piirtämällä asiakkaan selkään tila, jossa asiakas kyseisellä hetkellä on tai sanallistamalla ympäristöä jäljellä olevan näkökyvyn tueksi. Piirroksesta tai sanallistamisesta voi tulla ilmi esimerkiksi muiden henkilöiden sijoittuminen tilaan sekä ovien ja huonekalujen paikat. (Lahtinen, Palmer & Lahtinen 2009, 12–14.) Kuuroille ja huonokuuloisille tulkkaukseen verrattuna kuurosokeille tulkkaukseen liittyy paljon juuri näkövammaan kompensoivan informaation välittämistä, joka yleensä tapahtuu kuvailuna tai opastuksena (Lahtinen 2006, 184–185).

Tässä työssä keskitymme viestin toistamiseen kielensisäisesti eli toistotulkkauksen eri muotoihin. Toistotulkkaukseen kuuluu niin puheentoisto, viittomisen toisto kuin myös kirjoitustulkkkaus. Toistotulkkauksen määritelmää oli erittäin vaikea löytää, joten pyysimme henkilökohtaisen tiedonannon Kuurojen Liiton erityisasiantuntijalta Marika Rönnergiltä, joka toimii myös Tulkkitoiminnan Yhteistyöryhmän puheenjohtajana.

Toistotulkkkaus on puheen toistamista joko kirjoittamalla se tekstinä (yleisempi nimitys kirjoitustulkkkaus) tai toistamalla se puhuen suoraan asiakkaan korvan lähelle. Toistotulkkkausta on myös se, kun lähtöteksti on viitottu ja tulkki viittoo saman läheltä kuulo-näkövammaisen jäljellä olevaan näkökenttään. Toistotulkkkaus eroaa muusta tulkkauspalvelusta siinä, että se on aina kielen sisäistä tulkkausta - toisin sanoen tulkataan sillä kielellä, mikä lähtötekstissäkin on käytössä. Kieli ei siis vaihdu, kuten vaikkapa viittomakielen tulkkauksessa (kieliparina viitottu ja puhuttu kieli). (Marika Rönnerg, henkilökohtainen tiedonanto 19.12.2016.)

Puheentoistossa tulkki siis toistaa puhutun viestin selkeästi käyttäen ääntä tai äänettömästi pelkällä huuliolla. Puheentoistoa käytetään, jos asiakkaalla on jäljellä kuuloa tai hänellä on käytössä kuulolaite. Koska kuulolaite kuitenkin vahvistaa kaikkia ympäristön ääniä, kuten tilassa olevien laitteiden hurinan, tämä voi vaikeuttaa merkittävästi puhutun viestin vastaanottamista. Tällöin tulkki sijoittuu asiakkaan lähelle ja voi toistaa alkuperäisen viestin. Mikäli asiakkaalla ei ole kuuloa jäljellä ja hän vastaanottaa viestejä vain huulion avulla, hän ei välttämättä osaa aluksi lukea vieraan henkilön huuliota, joten tällöin tarvitaan tulkki toistamaan viesti tutulla ja selkeällä huuliolla. (Laurén 2006, 199–200, 204.)

Kirjoitustulkkaus ja kirjoittaminen ovat puhutun tai viitotun viestin tuottamista kirjoitettuun muotoon. Kirjoittaminen voi tapahtua tietokoneella, paperilla ja kynällä tai sormella esimerkiksi pöytään tai vastaanottajan käteen. Yleensä kirjoitustulkkaus tapahtuu tietokoneella ja tulkatessa tulke on nähtävillä tietokoneen kuvaruudulta, erilliseltä näytöltä tai pistenäytöltä. Kirjoitustulkkauksessa pitää huomioida fontin koko ja väri sekä taustan väri, jotta teksti olisi mahdollisimman helppoluukuista. Paperia käyttäessä paperin pitää olla häikäisemätöntä ja kynän pitää olla riittävän paksu. (Lahtinen 2006, 190.) Kirjoitustulkkaus on yleensä kielensisäistä tulkkausta, jolloin puhuttu kieli pyritään siirtämään kirjoitettuun muotoon mahdollisimman samankaltaisena. Käytettyjä kieliä ovat tavallisimmin suomi, ruotsi ja englanti. (Suomen kirjoitustulkit ry i.a.) Kirjoitustulkkauksen demonstraatiovideossa käytämme kirjoitustulkkausta puhutusta englannin kielestä kirjoitetulle englannin kielelle.

Kirjoitustulkkaus on simultaanitulkkausta eli tulkki kirjoittaa yhtäaikaisesti puhujan puhuessa. Jos puhujan vauhti ylittää tulkin kirjoitusnopeuden, joka on noin 300–500 merkkiä minuutissa, tulkki joutuu tiivistämään lähtötekstiä ja muokkaamaan sitä sekä käyttämään lyhenteitä, jotta ehtii kirjoittamaan kaiken asiasisällön kannalta oleellisen. Tulkki ei kuitenkaan saa vääristää alkuperäisen viestin sisältöä tai sävyä. (Laurén 2006, 207; Suomen kirjoitustulkit ry i.a.)

3.3 Suomalainen viittomakieli ja amerikkalainen viittomakieli

Yleisestä harhaluulosta poiketen viittomakieli ei ole kansainvälinen kieli, vaan jokaisella maalla on sen omaan kulttuuriin perustuva viittomakielensä. Suomessa on kaksi viittomakieltä: suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli. Suomalainen viittomakieli on saanut alkunsa 1800-luvulla, kun Carl Oscar Malm palasi Ruotsista Suomeen ja perusti tänne ensimmäisen kuurojenkoulun. Nykyään viittomakieli on noin 4000–5000 kuuron äidinkieli. (Kotimaisten kielten keskus i.a.) Tässä kirjallisessa työssä käytämme suomalaisesta viittomakielestä lyhennettä SVK. Videoissa käytämme Suomen viittomakielistä vain suomalaista viittomakieltä.

Toinen videoissa käyttämistämme viittomakielistä on amerikkalainen viittomakieli. Amerikkalainen viittomakieli ASL, eli American Sign Language, on USA:ssa ja monissa paikoissa Kanadassa käytettävä viittomakieli. Sitä voi opiskella monissa eri asteen oppilaitoksissa USA:ssa. (National Association of the Deaf 2017.)

3.4 Kelan tulkkauspalvelut ja tulkkirinki

Kansaneläkelaitoksen eli Kelan tulkkauspalvelut perustuvat lakiin vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta. Tulkkauspalveluiden järjestämisvastuu oli aiemmin kunnilla, mutta se siirtyi Kelalle 1.9.2010, sen jälkeen, kun laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista vahvistettiin 2010 helmikuussa. (Kela 2013.) Kuten jo aiemmin johdannossa mainitsimme, vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelua koskevan lain mukaan Kela voi järjestää tulkkauspalvelun itse tai hankkia palvelun muilta palveluntuottajilta. Tulkkauspalvelu tulee toteuttaa kokonaistaloudellisesti edullisimmalla tavalla ja siksi palveluntuottajat on kilpailutettu. Kilpailutuksesta huolimatta palvelun toteutuksessa pitää huomioida muun muassa asiakkaan toivomukset, mielipide, etu ja yksilölliset tarpeet sekä asiakkaan äidinkieli ja kulttuuritausta. (Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta 2010.) Uusi kilpailutuskausi alkaa 1.1.2018 ja tällä tulevalla kaudella hankittavia tulkkauspalveluita ovat suomalaisella viittomakielellä, suomen tai ruotsin mukaan viitotulla

puhella, kirjoitustulkkauksella sekä muilla kuulo- ja kuulonäkövammaisten tulkkauksessa käytettävillä kommunikaatiomenetelmillä tuotetut tulkkaukset (HILMA 2016).

Tulkkauspalveluun ovat oikeutettuja Suomessa asuvat henkilöt, joilla on kuulo- vamma, kuulonäkövamma tai puhevamma ja tarvitsevat sen vuoksi tulkkausta kommunikointitilanteissa jokapäiväisessä elämässään. Asiakkaalla pitää olla käytössään jokin toimiva kommunikaatiomenetelmä, jotta hän voi hakea tulkkaus päätöksen, jonka Kelan vammaisten tulkkauspalvelukeskus myöntää. Kommunikointimenetelmänä voi olla esimerkiksi suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, viitottu puhe (suomen ja ruotsin mukaan) ja kirjoitustulkkaus. (Kela 2015b.) Palvelun tavoitteena on edistää vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa tarjoamalla asiakkaille maksutonta tulkkauspalvelua (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2015). Vuonna 2016 Kelan palveluiden käyttäjien pääryhmät ja yksittäisten käyttäjien lukumäärät olivat; kuulovammaiset 3 639, puhevammaiset 1 861 ja kuulonäkövammaiset 353 henkilöä (Paavonperä & Sola 2017).

Laissa on määriteltä, että puhe- tai kuulonäkövammaisille myönnetään vähintään 180 tulkkaustuntia ja kuulonäkövammaisille 360 tuntia vuodessa. Mikäli tuntimäärä ylittyy, voi lisätunteja anoa Kelasta lisää. Opiskelutulkkausta haetaan erikseen ja sitä on järjestettävä, jotta asiakas on yhdenvertainen muiden opiskelijoiden kanssa ja saa samat työllistymis- ja opiskelumahdollisuudet kuin muutkin. (Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta 2010.)

Tarvittaessa palvelunkäyttäjälle muodostetaan tulkkirinki, joka muodostuu yleensä 2–4 tulkista. Tulkkiringin tulkit ovat perehtyneet asiakkaan henkilökohtaiseen kommunikaatiomenetelmään ja ovat asiakkaalle tuttuja. Ennen kuin uusi tulkki voidaan liittää pysyvästi asiakkaan tulkkirinkiin, hänet perehdytetään asiakkaan kommunikaatiomenetelmään. Näin tulkkaustilanteet ovat asiakkaille ja tulkeille mukavampia ja kommunikointitilanteet myös sujuvat paremmin. Tulkkirinki voidaan muodostaa kuulonäkövammaisille tai puhevammaisille asiakkaille, mikäli asiakas niin toivoo ja hänen käyttämänsä kommunikaatiomenetelmä sitä vaa-

tii. Jos asiakas ei kuitenkaan halua itselleen tulkkirinkiä, voi hän halutessaan jokaisen tilauksen kohdalla erikseen esittää toiveita tulkista. Tarvittaessa asiakas voi myös pyytää tulkin poistamista tulkkiringistä, mikäli tulkin ja asiakkaan välillä on esimerkiksi pysyviä ymmärrysvaikeuksia tai heidän henkilökemiensa eivät yksinkertaisesti kohtaa. (Kela 2015c.)

4 DEMONSTRAATIOVIDEOIDEN TUOTTAMINEN

Saimme tilauksen tuottaa demonstraatiovideot syyskuun lopulla 2016 ja alkuperäisen aikataulun mukaan videoiden piti olla valmiita helmikuussa 2017. Aikataulu oli tiukka ja jouduimme tarkasti miettimään tuotantoprosessin onnistumista, ajankäyttöä ja tuotantotapoja. Monien sattumusten vuoksi videoiden valmistuminen kuitenkin venyi maaliskuulle. Tässä luvussa käsittelemme videoiden teon eri työvaiheita.

4.1 Videoiden käsikirjoittaminen

Videoiden käsikirjoitukset olivat sinänsä helppoja tuottaa. Halusimme kaikki videot mahdollisimman samankaltaisiksi ja käytimme videoiden käsikirjoituksissa samaa pohjaa. Alkuperäisissä käsikirjoituksissa käytimme yleiskuvausideaa eli kaikki henkilöt, asiakas, tulkki ja alkuperäinen lähde, näkyisivät kuvassa yhtäaikaaisesti. Sopivien henkilöiden löytäminen kuvattavaksi videoille osoittautui kuitenkin haastavaksi ja päätimme muuttaa suunnitelmaa ja käsikirjoitusta. Yksi suurimmista muutoksista olikin jättää asiakas pois videoista ja kuvata videot sen sijaan asiakkaan näkökulmasta. Näin jälkikäteen mietittynä yleiskuvaustapa olisi ollut erittäin haastava ja vaatinut huomattavasti enemmän kuvattavien henkilöiden sijoittelun suunnittelua, kuin mitä myöhemmin käytetty asiakkaan näkökulmasta kuvaaminen vaati. Yleiskuvauksesta täysin aiheesta tietämättömän olisi ollut erittäin vaikea tietää mitä kapean näkökentän omaava henkilö oikeasti näkee ja kuulee, millaisena asiakas kokee tulkkaustilanteen ja mitä tulkkauksessa pitää huomioida. Muutettuaamme kuvauskulman asiakkaan näkökulmaan, saimme mielestämme paremmin välitettyä juuri tätä asiakkaan kokemusta ja samalla saimme vähennettyä kuvauksiin osallistuvien henkilöiden määrää.

Videoiden käsikirjoitukset toimivat eräänlaisena sopimuksena eri osapuolten välillä. Tämän vuoksi käsikirjoitusten pitää olla mahdollisimman tarkat ja yksityiskohtaiset, jotta kaikki osapuolet tietävät, mihin sitoutuvat. Tällä tavoin vältetään myös väärinkäsityksiltä ja lisävaatimuksilta, joita muuten saattaisi tulla. (Ailio

2015, 6–7.) Käsikirjoitusten pohjana käytimme prosessikuvauksen käsikirjoitusmallia, joka on otettu Turun ammattikorkeakoulun tuottamasta käsikirjoitusoppaasta Vähän parempi video: Opas laadukkaan videon suunnitteluun ja toteutukseen (Ailio 2015, 6–7).

Käsikirjoitusvaiheessa videoiden tuottamiseen on sidottuna vain muutama henkilö, kun taas kuvauksissa osallistujia on useita. Tämän vuoksi käsikirjoittamisvaiheessa erilaisten ongelmien huomaaminen on paljon helpompaa ja se vaivaa vain muutamia henkilöitä. Ilman käsikirjoitusta ongelmat ilmenisivät vasta kuvauspäivänä ja ratkaisujen keksiminen kuluttaisi turhaan useamman henkilön arvokasta aikaa. Tästä syystä käsikirjoitusten hiominen lähes täydelliseksi on erityisen tärkeää. Käsikirjoitus, paitsi auttaa karsimaan ongelmia, niin se auttaa myös rajaamaan asiasisällön oleelliseen, lisäksi se myös helpottaa ja nopeuttaa editointia ja lopullisten videoiden tuottamista. (Aaltonen 2002, 12-13.)

Mielestämme kuvauskulman vaihto yleiskuvauksesta asiakkaan näkökulmaan oli erittäin hyvä ratkaisu. Lopullisen käsikirjoituksen mukaan videot kuvataan ikään kuin asiakkaan silminä, eli kuva ei ole selkeä ja ääni kuuluu epäselvästi tai ei ollenkaan. Tämä kuvauskulma auttaa ymmärtämään ongelman tai ongelman puuttumisen paremmin. Halusimme lisätä kuvaan myös alkuperäisen lähteen pienenä PiP-ruutuna, eli Picture in Picture -ruutuna, jotta katsoja pystyy seuramaan halutessaan niin tulkkia kuin myös lähdettä ja huomaa, että tulkki todella toistaa kaiken saman. Picture in Picture –ruudun käytöstä olemme lisänneet kuvan kappaleen loppuun, kuva 1. Tämän lisäksi suunnittelimme tekstittävämme videoissa kaiken. Näin videot olisivat suuremman asiakaskunnan saatavilla. Viitotut videot käänsimme, suomalaisen viittomakielen suomen kielelle ja amerikkalaisen viittomakielen englannin kielelle, ja kirjoitustulkkauks- ja puheentoistovideot litteroimme. Litterointi tarkoittaa puhutun kielen kirjoittamista sanasta sanaan (Virtuaaliammattikorkeakoulu, i.a).

KUVA 1. Päätimme sijoittaa PiP-ruudun vasempaan yläkulmaan

Ensimmäisessä videossa asiakas johdatetaan tilaan, ennen kuin tilanne itsessään alkaa. Videossa käytetty tulkkausmuoto on kirjoitustulkkaus. Toisessa videossa käytetty kieli on suomalainen viittomakieli, ja video alkaa keskeltä luentoa, tila pysyy samana. Kolmannessa videossa käytetty kieli on amerikkalainen viittomakieli, tila on eri ja video alkaa keskeltä tilaisuutta. Viimeinen video poikkeaa kaikella tapaa ensimmäisistä. Asiakkaalla on ensimmäisistä videoista poikkeava kuulonäkövamma, tulkkausmenetelmä on puheentoisto ja tila on yleisessä aulaassa sijaitseva infotiski. Videoiden lopulliset käsikirjoitukset löytyvät tämän opinnäytetyön lopusta, liitteistä 1-4.

4.2 Videoiden kuvaus

Kuten mainitsimme jo edellisessä luvussa, kuvattavien henkilöiden etsintä osoittautui haasteelliseksi. Käytimme monia eri kanavia etsiessämme kuvattavia henkilöitä. Näitä kanavia olivat muun muassa sosiaalinen media ja erilaiset tukiverkostot. Etsinnät eivät aluksi tuottaneet tulosta, mutta lopulta saimme kaksi ulkopuolista tahoa lähtemään mukaan kahdelle eri videolle. Muissa videoissa käytimme DiakOpin tulkkeja, jotka toimivat myös koulumme lehtoreina. Käytimme

videoissa myös Diakin viittomakielen lehtoreita. Kaikilla videoiden kuvauksiin osallistuneilla tahoilla, lukuun ottamatta Old Mill Sodexon henkilökuntaa, on paljon kokemusta ja tietoa alalta, mitä pystyimme hyödyntämään myös muissa videoissa ja opimme itse paljon lisää käytännön tietoa.

Kuvattavien henkilöiden löydyttyä itse videoiden kuvaukset sujuivat erittäin nopeassa tahdissa. Yhden videon kuvaamiseen tarvitsimme noin 15–30 minuuttia. Tänä aikana asettelimme kamerat, etsimme kuvauskulmat, kävimme kuvattavien henkilöiden kanssa läpi heidän tehtävänsä ja saimme kuvattua koko tilanteen pariin kertaan. Kuvausten aikataulutuksessa huomioimme kuvattavien henkilöiden aikataulut. Yhden neljästä videosta kävimme kuvaamassa Helsingissä, muut videot kuvasimme Turussa. Kuvauspäivät sijoituivat ajallisesti kahden viikon sisään, maaliskuussa.

Kuvaustilanteissa käytimme kahta kameraa samanaikaisesti. Toinen kameroista kuvasi alkuperäistä lähdettä ja toinen tallensi tulkkauksen asiakkaan näkökulmasta katsottuna, ikään kuin hänen silminään. Alkuperäistä lähdettä kuvaava kamera oli jalustalla, jotta kuva pysyi mahdollisimman vakaana. Asiakaskamera oli puolestaan käsikamerana, jotta saimme kuvan näyttämään aidommalta.

4.3 Videoiden editointi ja koonti

Kuvausten vielä ollessa käynnissä aloimme jo editoida ensimmäisiä kuvattuja videopätkiä. Käytimme editoinnissa Adobe Premiere Elements 11 –ohjelmää. Jo käsikirjoituksia laatiessamme asetimme itsellemme tavoitteita editoinnin suhteen. Nämä tavoitteet auttoivat meitä miettimään paremmin, mistä kuvakulmasta videot kannatti kuvata, jotta lopputulos näyttäisi hyvältä.

Editoinnin tavoitteista tärkein oli saada kuva ja äänimaailma vastaamaan kuurossokean kokemusta. Näin videota katsova ulkopuolinen henkilö voisi samaistua asiakkaan kokemukseen ja mahdollisesti ymmärtää paremmin tulkkauksen tarvetta. Kaikissa videoissa asiakkaalla on kaventunut näkökenttä, heikko kauko-

näkö, huono kuulo tai ei kuuloa ollenkaan. Putkinäkömäisyys saavutettiin vinjetoinnilla, eli tummentamalla kuvaruudun reunat. Vinjetoinnin lisäksi sumensimme kuvaa, jotta näkökyvyn rajoittuneisuus tulee selkeämmin esille. Näitä tehosteita havainnollistavat kuvat lisäsimme tämän kappaleen loppuun, kuva 2 ja 3. Ääniraidat me vaimensimme niin, että niistä kuuluu vain heikkoja epäselviä ääniä tai ei mitään. Neljännessä videossa, jossa tulkkauksen menetelmä on puheentoisto, olemme nostaneet ääniraidassa taustahälinän voimakkuutta, jotta puheentoiston tarpeellisuus tulisi selkeämmin esille.

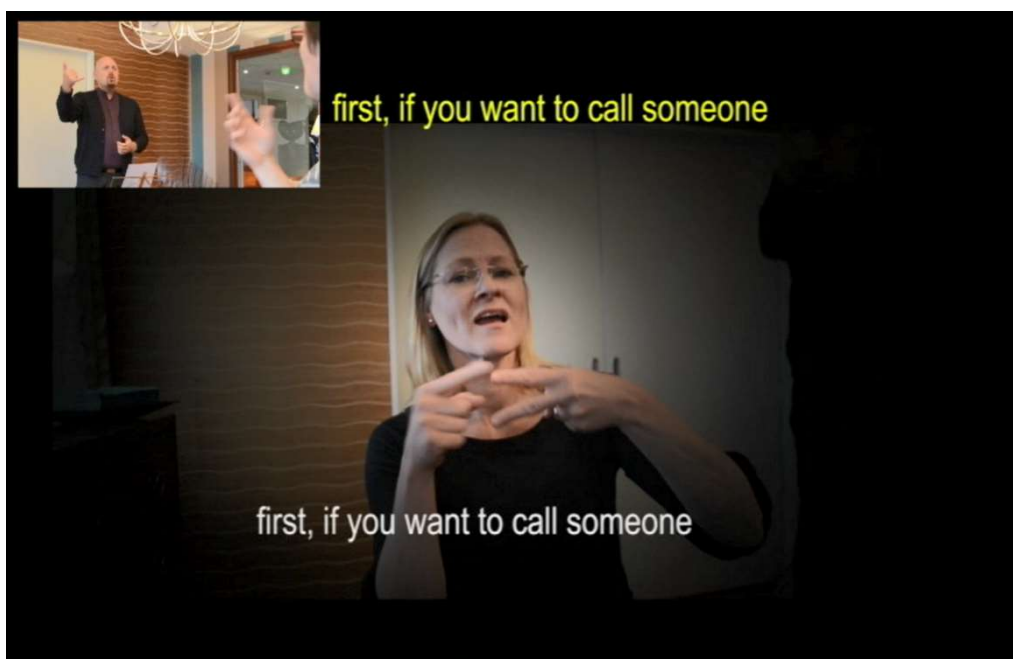
KUVA 2. Kuva alkuperäisestä videosta ilman tehosteita

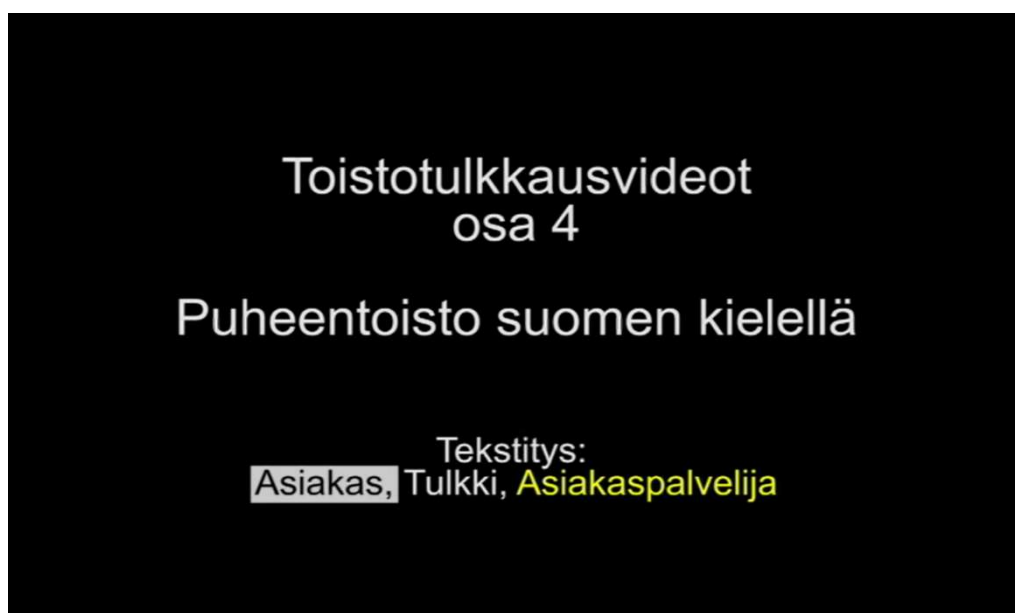
KUVA 3. Kuva valmiista videosta tehosteiden lisäämisen jälkeen

Toinen tavoitteistamme oli saada katsojalle selväksi mitä toistotulkkaustilanteessa kokonaisuudessaan tapahtuu. Tämän vuoksi meidän piti kuvata niin alkuperäistä lähdettä, kuin myös tulkkia ja hänen tulkkaustaan. Haasteena oli saada molemmat kuvakulmat näkyviin valmiille videolle. Tämän ongelman ratkaisimme käyttämällä PiP-ruutua pääruudun yläreunassa. PiP-ruutu mahdollistaa myös sen, että voimme tuoda äänen mukaan kirjoitustulkkausvideossa, jossa alkuperäinen lähde on puhuttu englanti.

Alkuperäisen lähteen näkymisen lisäksi olimme päättäneet jo käsikirjoitusvaiheessa tekstittää videot. Tekstitys mahdollistaa laajemman yleisön videoille. Luonnollinen sijoituspaikka tekstityksille oli mielestämme alkuperäisen lähteen PiP-ruudun vieressä keltaisena ja tulkkeen tekstitys yleisimmin käytetyssä tekstityspaikassa ruudun alareunassa valkoisena, kuva 4. Puheentoistovideossa tekstitimme kolmen henkilön puhetta, joten meidän piti valita myös kolmas tekstitysväri, kuva 5.

KUVA 4. Käytimme kaikissa videoissa luennoitsijan tekstitysvärinä keltaista väriä ja tulkin tekstitysvärinä valkoista väriä

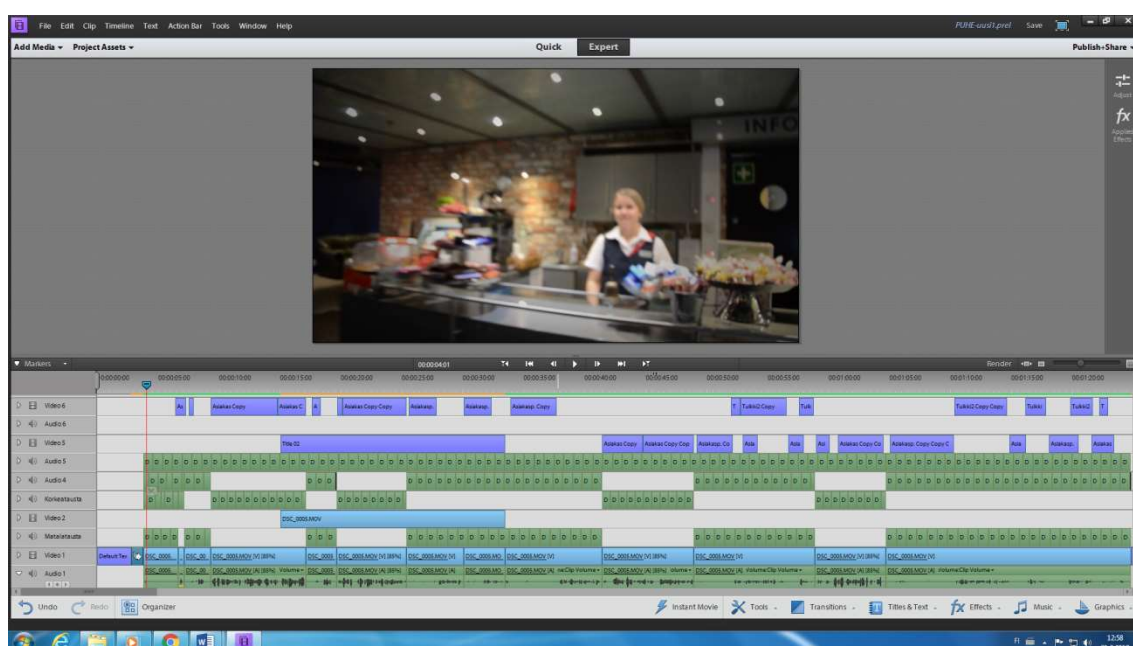
KUVA 5. Puheentoistovideossa käytimme kolmantena tekstitysväriä mustaa harmaalla pohjalla

Paras fontti tekstityksille olisi ollut Tiresias-fontti, jota esimerkiksi Yle käyttää tekstityksissään. Tiresias-fontti on suunniteltu erityisesti näkövammaisille, sillä siinä kirjaimet erottuvat selkeästi toisistaan. Ennen virallista käyttöönottoa, fontin toimivuutta testattiin Ylen toimesta eri käyttäjäryhmillä. (Yle 2016.) Yle otti fontin käyttöön tekstityksissä vuonna 2012. Tiresias-fontin on suunnitellut The Royal National Institute of Blind People. Tekstityslisenssi tälle fontille on maksullinen. (Lehto 2014.) Maksullisuutensa vuoksi, emme saaneet Tiresias-fonttia käyttöömmekä ja tämän vuoksi päädyimme käyttämään Arial-fonttia. Arial on päätteetön ja siksi helposti luettavissa oleva fontti.

Kolmas tavoitteemme oli tehdä videoista mahdollisimman lyhyitä, jotta katsoja jaksaa katsoa koko videon alusta loppuun. Tämän vuoksi kahdessa videoista olemme valinneet lopulliseen videoon vain pienet pätkät kokonaisuuden sisältä ja yhdessä videoista alun ja pienen pätkän keskeltä. Neljännessä videossa, puheentoistossa, toteutimme tilanteen niin, että se pysyi lyhyenä ja näin pystyimme käyttämään koko videon. Kaikki videot ovat alle kahden minuutin pituisia.

Videoiden editointi oli hyvin aikaa vievä prosessi. Ensin tuli päättää, mikä kohta kokonaisuudesta valitaan näytettäväksi. Tämä oli vaikeaa siksi, että halusimme

saada hyvän kokonaisuuden videolle. Oikean pätkän valinnan jälkeen, tulkin ja alkuperäisen lähteen videot piti kohdistaa ajallisesti oikein. Sen lisäksi meidän piti määrittää PiP-ruudun koko ja valita sille paikka. Asiakkaan silmin kuvatut video-pätkät piti muokata vinjetoimilla ja sumentamalla. Kun kaikki nämä oli tehty, videot, joissa puhutaan, piti litteroida ja viitotut videot piti kääntää. Litteroinnin ja käännösten jälkeen alkoi tekstityksien lisääminen videoihin. Puheentoisto-videon lisäsimme myös taustamelua ja muutimme asiakkaana esiintyvän Moislahden ääntä. Premiere Elementsin leikkauspöytä näytti välillä melkoiselta palapeleiltä. Tätä havainnollistamme seuraavassa kuvassa, kuva 6.

KUVA 6. Kuvakaappaus Adobe Premiere Elements -ohjelmasta videon editointivaiheessa

4.4 Videoiden julkaisu

Saatuamme videot valmiiksi luovutimme ne eteenpäin TTYR:lle ja saimme erittäin hyvää palautetta niistä. Videot olivat onnistuneet ja palvelevat juuri sitä tarkoitusta mihin ne tilattiin. Tämän hetkisten tietojen mukaan TTYR välittää videot Kelalle ja julkaisee ne Facebook-sivuillaan. Tämän lisäksi Suomen kirjoitustulkit ry sekä Suomen Kuurosokeat ry ovat ilmaisseet halukkuutensa lisätä ainakin kirjoitustulkkausvideon omille internetsivuilleen.

5 LOPPUPOHDINTA

Opinnäytetyöprosessi yllätti meidät haastavuudellaan, mutta samalla se kuitenkin opetti meille paljon käytännön taitoja, kuten esimerkiksi ajankäytönhallintaa. Kun saimme ensimmäisen kerran kuulla opinnäytetyöaiheesta, osasimme arvioida aikataulusta tulevan erittäin tiukka. Emme kuitenkaan osanneet projektia aloittaessa varautua siihen, että se veisi näin paljon aikaa ja resursseja, mitä siihen nyt käytimme. Todennäköisesti jos prosessin aikana ei olisi sattunut niin paljon vastoinkäymisiä, aikataulu ei olisi muuttunut niin radikaalisti tiukemmaksi kuin miten meille nyt tapahtui.

Yksi suurimmista ongelmista oli alkuvuoteen 2017 sijoittunut harjoittelu, jonka me suoritimme eri paikkakunnilla. Osasimme syksyllä arvioida, että emme pysty tekemään paljota yhteistyötä fyysisesti yhdessä, koska olemme mahdollisesti harjoittelussa eri puolilla Suomea. Kun lopulta saimme tietää harjoittelupaikkakunnat, jouduimme suunnittelemaan ajankäytön uudestaan ja vasta itse harjoittelussa huomasimme kuinka aikaa tuhlaantui helposti yksinkertaistenkin päätösten tekemiseen. Merkittävin asia, jonka opimme opinnäytetyötä tehdessä, olikin, että aikaa tulee varata aina vähän enemmän kuin mitä on aluksi ajatellut työn vievän. Muun muassa jo siksi, että etäyhteyden välityksellä toimimiseen menee huomattavasti enemmän aikaa kuin kasvotusten. Toinen asia, joka vei odotettua enemmän aikaa, oli videoiden editoiminen. Videomateriaalien kuvaamisen jälkeen kuvittelimme siirtyvämmehelppoon osaan eli editointiin, mutta yllätykseksemme se osoittautuikin oletettua vaikeammaksi. Lopulta kuitenkin saimme videot valmiiksi ja pystyimme lähettämään ne eteenpäin tilaajalle, joka hoiti videoiden julkaisun ja levittämisen.

Vastoinkäymisistä huolimatta videoiden teko oli erittäin mielenkiintoista ja kehitimme koko opinnäytetyöprosessin ajan tulkkausalan ammattilaisina. Työtä tehdessämme saimme mahdollisuuden verkostoitua eri tahojen kanssa, ongelmanratkaisukykyämme vahvistuivat ja ongelmia kohdatessa opimme kysymään apua epäroimättä ja luottamaan itseemme. Opinnäytetyön avulla olemme syventäneet tietouttamme toistotulkkauksesta ja siihen liittyvistä aiheista merkittävästi ja

olemme ensimmäisiä, jotka tekevät tästä aiheesta minkäänlaista tutkimusta, se-
lostusta tai havainnollistavaa materiaalia. Toivommeekin, että tulevaisuudessa
työtämme voidaan käyttää hyödyksi esimerkiksi opetuksissa.

Mielestämme on erittäin hyödyllistä tehdä havainnollistavaa materiaalia ja tutkia
tulkkausmenetelmiä, joista ei vielä löydy luotettavaa tietoa. Tekemällä havainnol-
listavia opinnäytetöitä videoina ja kirjallisina töinä voimme varmistaa, että tieto
menetelmästä on tarkistettua ja luotettavaa. Näin voimme myös lisätä tietoisuutta
tulkkausmenetelmien kirjosta ja vaikuttaa niin omaan tulevaan työhömmme kuin
myös asiakkaisiin, jotka voivat saada uusia menetelmiä tietoonsa ja sitä kautta
käyttöönsä.

LÄHTEET

- Aaltonen, Jouko 2002. Käsikirjoittajan työkalut. Audiovisuaalisen käsikirjoituksen tekijän opas. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Ailio, Johanna 2015. Vähän parempi video: Opas laadukkaan videon suunnitteluun ja toteutukseen. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- DiakOppi i.a. Palvelut. Viitattu 26.3.2017
http://www.diakoppi.fi/joomla/index.php?option=com_content&view=article&id=104&Itemid=85
- Euroopan komissio 2012. Mitä on konferenssitulkkaus? Mitä on tulkkaus välikielestä ("reletulkkaus")? Viitattu 28.4.2017
http://ec.europa.eu/dgs/scic/what-is-conference-interpreting/relay/index_fi.htm
- Facebook 2016. Herää, Kelan tulkkauspalvelu! Tuija Mustonen 9.9.2016. Viitattu 20.4.2017
<https://www.facebook.com/groups/714799755206479/permalink/1292192030800579/>
- Facebook i.a.a. TTYR Tulkkitoiminnan Yhteistyöryhmä. Viitattu 30.3.2017
<https://www.facebook.com/pg/TTYR-Tulkkitoiminnan-Yhteisty%C3%B6ryhm%C3%A4-696309503860627/about/>
- Facebook i.a.b. Viparo – Viittomakieliset Palvelut Aro Oy. Viitattu 30.3.2017
https://www.facebook.com/pg/viparooty/about/?ref=page_internal
- HILMA 2016. Ennakkoilmoitus: Kansaneläkelaitos: TIETOPYYNTÖ: Vammaisten tulkkauspalveluiden hankinta. Viitattu 23.2.2017
<https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/notice/view/2016-019876>
- Huhtinen, Kati 2017. Lehtori, Diakonia-ammattikorkeakoulu. Turku. Henkilökohtainen tiedonanto 28.4.2017.
- Kela 2013. Kuulo-, kuulonäkö- ja puhevammaisten tulkkauspalvelut. Viitattu 21.2.2017 <http://www.kela.fi/tulkkauspalvelut>
- Kela 2015a. Lomake TU10. Vammaisen henkilön tulkkauspalvelu. Kuulo- tai kuulonäkövammaisen asiakasprofiili. 4. Kommunikaation vastaanottaminen tulkkaustilanteessa. Viitattu 1.4.2017

http://lomake.kansanelakelaitos.fi/kela/kela.fi/fi/tiedostot/47544/TU10_W.pdf

Kela 2015b. Vammaisten tulkkauspalvelut. Viitattu 10.11.2016

<http://www.kela.fi/vammaisten-tulkkauspalvelut>

Kela 2015c. Vammaisten tulkkauspalvelut. Tulkkringit. Viitattu 21.2.2017

http://www.kela.fi/tulkin-tilaaminen_tulkkringit

Koski-Vähälä, Jaana 2017. Yrittäjä, Jaanakos. Tampere. Sähköposti 27.3.

Vastaanottajat Annina Mäkilä & Elise Moislahti. Tuloste tekijöiden hallussa.

Kotimaisten kielten keskus i.a. Kielitieto. Kielet. Suomen viittomakielet. Viitattu

20.2.2017 http://www.kotus.fi/kielitieto/kielet/suomen_viittomakielet

Kuuloavain.fi i.a.a. Kuulo- ja kuulovammat. Kuulovamman aste. Viitattu

21.2.2017 <https://www.kuuloavain.fi/info/kuulo-ja-kuulovammat/kuulovamman-aste/>

Kuuloavain.fi i.a.b. Tietoa. Kuulo ja kuulovammat. Kuulovammojen syitä.

Harvinaiset vamma- ja sairausryhmät. Usherin oireyhtymä. Viitattu

26.3.2017 <https://www.kuuloavain.fi/info/kuulo-ja-kuulovammat/kuulovammojen-syita/harvinaiset-vamma-ja-sairausryhmat/usherin-oireyhtyma/>

Lahtinen, Riitta 2006. Kuurosokeille tulkkaus – haasteellista ja vaihtelevaa.

Teoksessa Niina Hytönen & Terhi Rissanen (toim.) Käden käänteessä. Helsinki: Finn Lectura, 182–198.

Lahtinen, Riitta; Palmer Russ & Lahtinen Merja 2009. Aisti kuvailu. Helsinki:

Riitta Lahtinen.

Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta 2010/133, 19.2.2010. Viitattu

31.3.2017 <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20100133>

Laurén, Sirpa 2006. Kielen sisäinen tulkkaus. Teoksessa Niina Hytönen & Terhi

Rissanen (toim.) Käden käänteessä. Helsinki: Finn Lectura, 199–225.

Lehto, Topi 2014. Selkokielen typografia. Blogissa Selkosuunnittelu 20.3.

Viitattu 1.4.2017

<http://selkosuunnittelu.fi/graafinen-suunnittelu/selkokielen-typografia/>

- Mesch, Johanna 2004. Viitotaan yhdessä. Tietoa taktiilista viittomakielestä.
Helsinki: Suomen Kuurosokeat ry.
- Mäki, Kirsi-Marja 2014. Erikoisosaaajasta moniosaaajaksi: AMK-opintopolun kartoitus puhevammaisten tulkeille. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viittomakielialan tulkkitoiminnan koulutusohjelma, viittomakielen tulkki (YAMK). Opinnäytetyö.
- National Association of the Deaf 2017. Resources. American Sign Language. What is ASL? Viitattu 20.2.2017
<https://www.nad.org/resources/american-sign-language/what-is-american-sign-language/>
- Näkövammaisten liitto ry 2013. Oikeuksienvälöntayksikön kuukausitiedotteet. Näkökyvyn mittareista. Viitattu 22.11.2016
http://www.nkl.fi/fi/etusivu/palvelut_nakovammaisille/sosiaaliturva_ja_neuvonta/kenelta_saat_apua/kuukausitiedotteet/nakokyky
- Näkövammaisten liitto ry i.a. Näkeminen ja näkövammaisuus. Määrittäminen. Viitattu 21.2.2017 <http://www.nkl.fi/fi/etusivu/nakeminen/maaritys>
- Old Mill Oy i.a. Viitattu 20.4.2017 <http://www.oldmill.fi/old-mill-oy.html>
- Paavonperä, Riikka & Sola, Tuomas 2017. Kelan vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelu. Luento. 14.3.2017. Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- Piilolinssiopistikko 2014. Näkeminen. Näöntarkkuus eli visus-arvo ja silmälasien voimakkuus. Viitattu 21.3.2017
<http://www.piilolinssiopistikko.net/naontarkkuus-eli-visus-arvo-ja-silmalasiens-voimakkuus/>
- Rönning, Marika 2016. Erityisasiantuntija, Kuurojen Liitto. Helsinki. Sähköpostiviesti 19.12. Vastaanottajat Annina Mäkilä & Elise Moislahti. Tuloste tekijöiden hallussa.
- Sankila, Eeva-Maria 2011. 1. Usher ja diagnostiikka. Teoksessa Tuija Wetterstrand (toim.) Usher tuli taloon. Helsinki: Suomen kuurosokeat ry, 8–11.
- Suomen kirjoitustulkit ry i.a. Kirjoitustulkkaukset. Viitattu 10.11.2016
<http://www.suomenkirjoitustulkit.net/kirjoitustulkkaukset/>
- Suomen kuurosokeat ry 2013. Tietoa kuurosokeudesta. Yhteispohjoismainen kuurosokeuden määrittely. Viitattu 10.11.2016
<http://www.kuurosokeat.fi/maaritelma/index.php>

Suomen Kuurosokeat ry 2014. Tietoa kuurosokeudesta. Ryhmät ja aiheuttajat.

Viitattu 21.2.2017 <http://kuurosokeat.fi/ryhmat/index.php>

Suomen Viittomakielen tulkit ry i.a. Viittomakielen tulkit. Tulkkitoiminnan yhteistyöryhmä. Viitattu 26.3.2017

<http://www.tulkit.net/ammatti/tulkkitoiminnan-yhteistyoryhma>

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2015. Vammaispalvelujen käsikirja.

Tulkkauspalvelu. Viitattu 21.2.2017

<https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/itsenaisen-elaman-tuki/kommunikointi/tulkkauspalvelu>

Tulkkitoiminnan Yhteistyöryhmä 2016. Tulkkitoiminnan Yhteistyöryhmän kokous 10.11.2016. Helsinki: Valkea talo.

Ulkoasiainministeriö 2011. Eurooppatiedotus. Ajankohtaista. Euroopan rikas kielikartta. Viitattu 28.4.2017

<http://www.eurooppatiedotus.fi/public/default.aspx?contentid=227622&contentlan=1&%20culture=fi-FI>

Virtuaaliammattikorkeakoulu i.a. Laadullinen tutkimus. Analyysimenetelmiä.

Litterointi. Viitattu 1.4.2017

<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/030906/1144934265902/1144934482934/1144934703586/1146052870489.html>

Yle 2016. Usein kysyttyä. Tekstitys. Viitattu 30.3.2017

<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2014/12/04/tekstitys#tekstitys-fontti>

LIITEET

LIITE 1: Kirjoitustulkkausvideon käsikirjoitus.

Video 1: KITU

Etsi tulkattava materiaali. Luennoitsija saa itse päättää.

Videoitu pätkä on keskeltä luentoa.

Englanninkielinen puhuttu lähde (KATTI)

Asiakas – kamera, asiakkaan silmin KÄSIKAMERA

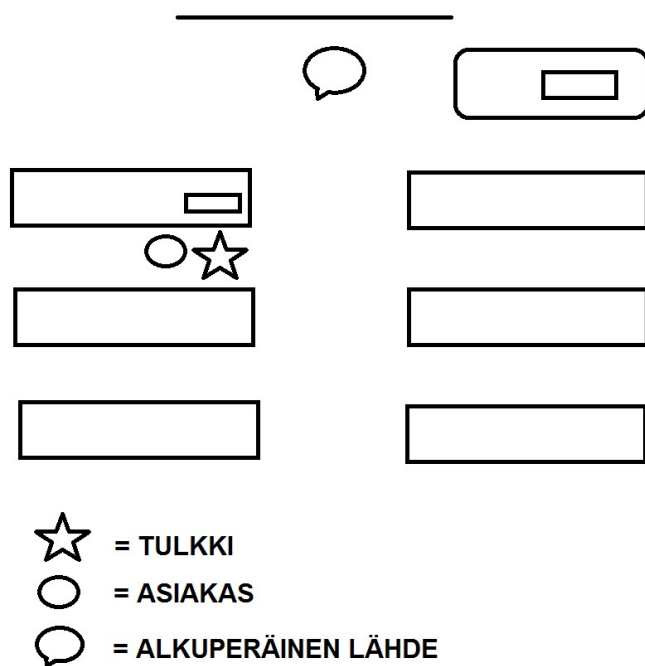
Asiakkaan tulkki – kuuleva suomalainen kirjoitustulkki, jolla on englannin kielen pätevyys (ULLA)

Tarvitaan kaksi kameraa, toinen asiakas ja toinen kuvaa luennoitsijaa PiP-ruutua varten

- Videon alussa on tummennettu ruutu, jossa kerrotaan videon aihe / sisältö tekstinä
 - o Toistotulkkauksen demonstraatio video: Puhuttu englanti – kirjoitettu englanti
- Tilanne keskeltä luentoa, katsoo luennoitsijaa muodon vuoksi → näkyy ja kuuluu huonosti → siirtää katseen kirjoitustulkin ruutuun
 - o Kirjoitustulkkaus näkyy ruudussa tekstitetynä, lisäksi videoon lisätään alkuperäinen lähde PiP-ruutuna → tällöin ääni tulee mukaan! +tekstitys omilla väreillä
- Tilanne jatkuu
 - o Kuvakulma: Kuvakulma pysyy samana ja samankokoisena koko ajan, sillä muutoksiin, niin lyhyessä videossa ei ole kauheasti aikaa. Halutaan selkeä ja siisti video. +Asiakkaan näkökulma.
 - o Luennoitsija luennoi vapaasti valitsemastaan aiheesta
 - o Asiakkaan tulkki kirjoitustulkkaa äänilähdettä. Viesti pysyy samanlaisena.

- Lopuksi häivytyks mustaan ruutuun ja lopputeksteihin
- Lopputekstit
 - o Tuottajat/kuvaajat
 - o Kuvattavat henkilöt
 - o Yhteistyötahot

PITÄÄ MIETTÄÄ MITEN ASIAKAS-TULKKI-LUENNOITSIJA ASETTUU

Videossa esiintyvien henkilöiden asettuminen tilaan.

LIITE 2: SVK–SVK-videon käsikirjoitus

Video 2: SVK–SVK

Etsi tulkattava materiaali. Luennoitsija saa itse päättää.

Viittomakielinen lähde – natiivi viittoja (TIINA)

Asiakas – kamera, kuvataan asiakkaan silmin - KÄSIKAMERA

Asiakkaan tulkki – kuuro tulkki (MARI)

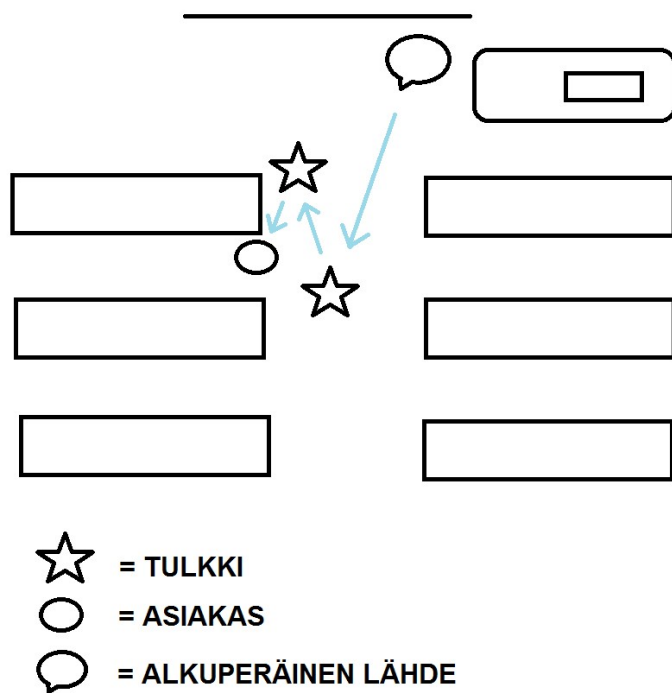
”Peilitulkki” – suomalaista viittomakieltä osaava, kuuro? kuuleva? (KATTI)

Tarvitaan kaksi kameraa, toinen asiakas ja toinen kuvaa luennoitsijaa PiP-ruutua varten

- Videon alussa on tummennettu ruutu, jossa kerrotaan videon aihe / sisältö tekstinä
 - o Toistotulkkauksen demonstraatio video: suomalainen viittomakieli – suomalainen viittomakieli
- Asiakas tulee tilaan, istuu paikalleen, yrittää katsoa luennoitsijaa → näkyy huonosti → siirtää katseen tulkkiin
 - o Tulkkaus tekstitettyinä ja alkuperäinen lähde tekstitettyinä
 - o Luennoitsija PiP-ruudussa
- Tilanne jatkuu
 - o Tulkkaus ja luento tekstitetään suomen kielellä, tekstityksissä käytetään jokaisen henkilön omaa tekstitysväriä.
 - o Kuvakulma: Kuvakulma pysyy samana ja samankokoisena koko ajan, sillä muutoksiin, niin lyhyessä videossa ei ole kauheasti aikaa. Halutaan selkeä ja siisti video. +Asiakkaan näkökulma.
 - o Luennoitsija luennoi vapaasti valitsemastaan aiheesta
 - o Asiakkaan tulkki toistotulkkaa suoraan viittomakielisestä lähteestä. Viitottu viesti pysyy samanlaisena.
- Lopuksi häivytyksen mustaan ruutuun ja lopputeksteihin
- Lopputekstit
 - o Tuottajat/kuvaajat

- Kuvattavat henkilöt
- Yhteistyötahot

PITÄÄ MIETTIÄ MITEN ASIAKAS-TULKKI-LUENNOITSIJA ASETTUU

Videossa esiintyvien henkilöiden asettuminen tilaan.

LIITE 3: ASL–ASL-videon käsikirjoitus

Video 3: ASL–ASL

Etsi tulkattava materiaali. Luennoitsija saa itse päättää.

Viittomakielinen lähde – natiivi viittoja (MARKUS)

Asiakas – kamera, kuvataan asiakkaan silmin - KÄSIKAMERA

Asiakkaan tulkki – kuuro tulkki (TARJA)

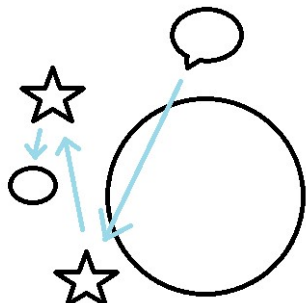
”Peilitulkki – amerikkalaista viittomakieltä osaava, kuuro? kuuleva? (TOMAS)

Tarvitaan kaksi kameraa, toinen asiakas ja toinen kuvaa luennoitsijaa PiP-ruutua varten

- Videon alussa on tummennettu ruutu, jossa kerrotaan videon aihe / sisältö tekstinä
 - o Toistotulkkauksen demonstraatio video: ASL – ASL
- Asiakas tulee tilaan, istuu paikalleen, yrittää katsoa luennoitsijaa
 - näkyy huonosti → siirtää katseen tulkkiin
 - o Tulkkaus tekstitettyinä ja alkuperäinen lähde tekstitettyinä
 - o Luennoitsija (mahdollisesti video) PiP-ruudussa
- Tilanne jatkuu
 - o Tulkkaus ja luento tekstitetään englannin kielellä, tekstityksissä käytetään jokaisen henkilön omaa tekstitysväriä.
 - o Kuvakulma: Kuvakulma pysyy samana ja samankokoisena koko ajan, sillä muutoksiin, niin lyhyessä videossa ei ole kauheasti aikaa. Halutaan selkeä ja siisti video. +Asiakkaan näkökulma.
 - o Luennoitsija luennoi vapaasti valitsemastaan aiheesta
 - o Asiakkaan tulkki toistotulkkaa suoraan viittomakielisestä lähteestä. Viitottu viesti pysyy samanlaisena.
- Lopuksi häivytyks mustaan ruutuun ja lopputeksteihin
- Lopputekstit
 - o Tuottajat/kuvaajat
 - o Kuvattavat henkilöt

- Yhteistyötahot

PITÄÄ MIETTÄÄ MITEN ASIAKAS-TULKKI-LUENNOITSIJA ASETTUU

- ☆ = TULKKI
- = ASIAKAS
- 🗨️ = ALKUPERÄINEN LÄHDE

Videossa esiintyvien henkilöiden asettuminen tilaan.

LIITE 4: Puheentoistotulkkausvideon käsikirjoitus.

Video 4: Puheentoisto

Asioimistilanne koulun aulassa? (kysytään tilavarausta ja mahdollisen ruokailun järjestämistä)

Video on koko tilanne.

Asiakas – kamera, asiakkaan silmin ja korvin. KÄSIKAMERA

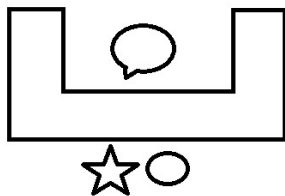
Asiakkaan tulkki – suomenkielinen (JAANA)

Asiakaspalvelija – suomenkielinen puhuttu lähde (ASIAKASPALVELIJA)

Tarvitaan kaksi kameraa, toinen asiakas ja toinen kuvaa luennoitsijaa PiP-ruutua varten

- Videon alussa on tummennettu ruutu, jossa kerrotaan videon aihe / sisältö tekstinä
 - o Toistotulkkauksen demonstraatio video: Puhuttu suomi – puhuttu suomi
- Asiakas tulee tulkin kanssa tilanteeseen ja tilanne alkaa → mahdollisimman luonnollinen tilanne
- Tilanne jatkuu
 - o Tulkkaus ja tilanne tekstitetään suomen kielellä, tekstityksissä käytetään jokaisen henkilön omaa tekstitysväriä.
 - o Kuvakulma: Kuvakulma pysyy samana ja samankokoisena koko ajan, sillä muutoksiin, niin lyhyessä videossa ei ole kauheasti aikaa. Halutaan selkeä ja siisti video +asiakkaan silmin.
 - o Asiakkaan tulkki toistotulkkaa suoraan puhutusta lähteestä. Viesti pysyy samanlaisena.
- Lopuksi häivytyksen ruutuun ja lopputeksteihin
- Lopputekstit
 - o Tuottajat/kuvaajat
 - o Kuvattavat henkilöt
 - o Yhteistyötahot

PITÄÄ MIETTÄÄ MITEN ASIAKAS-TULKKI-LUENNOITSIJA ASETTUU

- ☆ = TULKKI
- = ASIAKAS
- 🗨️ = ALKUPERÄINEN LÄHDE

Videossa esiintyvien henkilöiden asettuminen tilaan.